

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

13 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

SSN Roman Trzaskowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 13 czerwca 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu
z 10 listopada 2021 r., II Ca 1316/18,
w sprawie z powództwa P.R.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I w części odnoszącej się
do rozstrzygnięcia o zarzucie zatrzymania zgłoszonym przez
pozwany bank oraz w punkcie III i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego
rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Marta Romańska

Karol Weitz

Roman Trzaskowski

(M.M.)

UZASADNIENIE

Powód P.R. w pozwie z 30 maja 2017 r. domagał się zasądzenia od pozwanego Banku Spółki Akcyjnej w W. kwoty 59 093,77 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, powołując się na abuzywność klauzul indeksacyjnych zamieszczonych w umowie kredytowej indeksowanej do CHF zawartej z poprzednikiem prawnym pozwanego banku. W toku postępowania powód kilka razy zmieniał żądanie. Wyrokiem z 28 marca 2018 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia- Śródmieścia we Wrocławiu oddalił powództwo.

Sąd ustalił, że powód jest notariuszem od 5 stycznia 2006 r., a od 15 lutego 2006 r. prowadzi działalność wykonując ten zawód. 30 maja 2007 r. w W. powód zawarł z Bankiem Spółką Akcyjną w W. umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych „[...]” waloryzowany kursem CHF. Kredyt przeznaczony był na sfinansowanie zakupu na rynku wtórnym prawa odrębnej własności lokalu mieszkalnego w budynku przy ul. [...] w W. (384 000 zł) refinansowanie wkładu własnego (20.000zł) remont nabywanej nieruchomości (55.000zł) i koszty okołokredytowe (41.000 zł). Kwota kredytu wynosiła 500.000 zł. Walutę indeksacji stanowił CHF. Okres kredytowania wynosił 300 miesięcy tj. od 30 maja 2007 r. do 20 czerwca 2032 r. Zabezpieczeniem kredytu była hipoteka kaucyjna do kwoty 750.000 zł na nabywanej nieruchomości. Spłata kredytu miała następować w ratach kapitałowo-odsetkowych, uiszczanych w złotych po ich uprzednim przeliczeniu według kursu z tabeli kursów banku. W okresie od 6 czerwca 2007 r. do 21 maja 2017 r. powód spłacił kwotę kapitału w wysokości 36 593,42 CHF i kwotę odsetek w wysokości 64973,72 zł i 4 894.16 CHF. Następnie w okresie od 20 czerwca 2017 r. do 22 stycznia 2018 r. powód spłacił kolejne raty kredytu w wysokości 6440,80 zł Od 20 marca 2013 r. powód spłacał raty kapitałowo-odsetkowe w CHF. Powód kupował CHF po kursie zakupu w internetowym kantorze Sąd odrzucił twierdzenie powoda, że klauzule indeksacyjne zawarte w umowie miały charakter abuzywny wskazując na to, że powód jako osoba wykształcona miał lub przynajmniej powinien mieć świadomość, że zaciągnięcie długoterminowego zobowiązania kredytowego waloryzowanego walutą obcą związane jest nierozdzielnie z ryzykiem wahań kursu wybranej waluty Sąd wskazał, że powód świadomie wybrał kredyt waloryzowany walutą obcą i nie podjął próby negocjacji z bankiem jego warunków, uznając warunki podane przez bank za akceptowalne. Nie wykazał ponadto, aby stosowana przez

bank tabela kursów naruszała jego interesy w sposób rażący i by ustalana na jej podstawie cena sprzedaży CHF różniła się od ceny rynkowej.

Apelację od wyroku z 28 marca 2018 r. złożył powód. Wyrokiem z 10 listopada 2021 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego banku na rzecz powoda 63235,13 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwot: a) 59093,77 zł od 11 lipca 2017 r., b) 2382,94 zł od 21 listopada 2017 r., c) 1758,42 zł od 15 marca 2018 r. i oddalił powództwo w pozostałym zakresie, a także oddalił apelację w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy orzekając na skutek apelacji uznał za niedopuszczalną zmianę powództwa, której powód dokonał w drugiej instancji Sąd ocenił jako niedozwolone postanowienia umowy kredytu dotyczące indeksacji kredytu. Przyjmując, że powód ma w sprawie status konsumenta sąd podkreślił że, warunki umowy poza wybraniem kwoty i waluty nie były z nim indywidualnie uzgadniane i pochodziły z wzorca umowy przygotowanego przez bank oraz rażąco naruszały interesy powoda i dobre obyczaje.

W dalszej kolejności sąd ocenił, że abuzywność klauzul indeksacyjnych skutkowałą nieważnością umowy kredytowej i przyjął, że wobec tego roszczenie powoda o zwrot świadczeń spełnionych w jej wykonaniu było uzasadnione, oddalając zarazem podniesiony przez pozwanego bank zarzut przedawnienia wobec wytoczenia powództwa przed jego upływem.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił również podniesionego przez bank zarzutu zatrzymania, przyjmując, że umowa kredytowa nie jest umową wzajemną.

Skargę kasacyjną od wyroku z 10 listopada 2021 r. wywiódł pozwany bank zaskarżając go w części uwzględniającej żądanie powoda. Zarzucił naruszenie art. 385 w związku z art. 321 § 1 k.p.c., art. 385¹ §1 k.c. w związku z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, a także art. 410 § 1 i 2 w związku z art. 405 k.c. oraz art. 496 i 497 k.c. Na tych podstawach wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji powoda, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania. Pozwany bank wniósł ponadto

o nakazanie powodowi zwrotu świadczenia spełnionego przez pozwany bank na podstawie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W zakresie, w którym skarżący bank starał się podważyć w zarzutach kasacyjnych stanowisko, że klauzule walutowe przyznające jednej ze stron umowy kredytu uprawnienie do samodzielnego decydowania o kursach waluty indeksacji mają charakter abuzywny, i że bez nich kwestionowana umowa kredytu nie może być utrzymana, zarzuty te były oczywiście bezzasadne, gdyż w obecnym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje już stanowisko, że nie jest możliwe utrzymanie umowy kredytowej takiej jak umowa zawarta w rozpatrywanej sprawie, w razie stwierdzenia abuzywności jej postanowień kształtujących mechanizm indeksacji lub waloryzacji świadczenia kursem waluty obcej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., II CSK 282/18 nie publ. i z 13 maja 2022 r. III CSKP 293/22 nie publ. oraz z 6 czerwca 2023 r. (II CSKP 950/22 nie publ.). Sąd Najwyższy w niniejszym składzie stanowisko to podziela. Gdy chodzi o kwestię abuzywności klauzul umownych rozpatrywanych w niniejszej sprawie, to wszystkie odnośne zarzuty kasacyjne są bezzasadne, albowiem Sąd drugiej instancji wyczerpująco, rzetelnie i w pełni przekonująco wykazał, że przedmiotowe klauzule mają charakter niedozwolony, a Sąd Najwyższy podziela tę ocenę.

Kluczowe znaczenie dla oceny zasadności skargi kasacyjnej w pozostałym zakresie miał zarzut naruszenia art. 496 i 497 k.c. Pozwany bank zarzucił, że Sąd drugiej instancji błędnie przyjął, że umowa kredytu nie ma charakteru wzajemnego i wobec tego niezasadnie nie uwzględnił podniesionego przez niego zarzutu zatrzymania. W uchwale z 28 lutego 2025 r., III CZP 126/22 (nie publ.) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że umowa o kredyt bankowy jest umową wzajemną i w związku z tym, sąd rozpoznający konkretną sprawę między konsumentem a przedsiębiorcą w świetle jej okoliczności przy uwzględnieniu prawa unijnego i odnośnej judykatury Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ma kompetencję do oceny problematyki zarzutu zatrzymania. Przyjmując taki punkt widzenia należało uznać zasadność

kasacyjnego zarzutu naruszenia art. 496 i 497 k.c., skoro sąd drugiej instancji wyszedł z błędnego założenia, że umowa o kredyt bankowy nie jest umową wzajemną i nie uwzględnił przy ocenie zarzutu zatrzymania prawa unijnego i wynikających z niego wskazań dla oceny zarzutu zatrzymania. Ponownie rozpoznając w tych granicach sprawę Sąd drugiej instancji powinien, co oczywiste, wziąć pod uwagę ewentualne zmiany okoliczności faktycznych między stronami i ich możliwy wpływ na ocenę zarzutu zatrzymania, co pozostawało poza kognicją Sądu Najwyższego jako sądu kasacyjnego związanego stanem faktycznym ustalonym przez sądy meriti.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w związku z art. 391 § 1 i z art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Sąd Najwyższy miał ponadto na względzie to, że wyrok Sądu Najwyższego uchylający zaskarżony wyrok i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania nie stanowi orzeczenia co do istoty sprawy w rozumieniu art. 398¹⁶ k.p.c. i nie kończy postępowania co do *meritum*. Rozstrzygnięcie o wniosku restytucyjnym należy w tej sytuacji do sądu ponownie rozpoznającego sprawę na skutek wyroku kasacyjnego (art. 398¹⁵ § 1 zdanie trzecie k.p.c.) (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2006 r., III CSK 30/06, nie publ., z dnia 8 października 2010 r., II PK 37/10, OSNP 2012, nr 1-2, poz. 6 i z dnia 9 sierpnia 2019 r., II CSK 551/18, nie publ.).

Marta Romańska
[SOP]

Karol Weitz

Roman Trzaskowski